

El llenguatge Posar-se a riure

3/VIII/1978

Els verbs catalans anomenats incoatius —la immensa majoria dels acabats en *ir*, els quals segueixen el model servir— ho són purament des del punt de vista morfològic, és a dir, que reben aquest nom perquè algunes de llurs formes contenen un element primitivament relacionat amb la idea d'inici o començament d'una acció. Però, quant al sentit, un verb com és ara llegir —que es conjuga dient jo llegeixo, tu llegeixes etc— no és pas més incoatiu que escriure que és un verb del segon grup, ja que aquests dos verbs no presenten cap diferència d'aspecte.

Verbs pròpiament incoatius pel sentit són començar i posar-se usats davant un infinitiu regit per una preposició, generalment *a*: Va començar a ploure, Encara no han començat a treballar, Es va posar a cridar com un boig, Ara es posarà a plorar. En totes aquestes frases, efectivament, s'indica l'inici d'una acció o la seva imminència. D'altres verbs usats amb un mateix valor, alguns d'ells potser només en alguns casos més particulars, són arrencar, rompre, esclatar, clavar-se i encara algun altre del qual ara prescindirem: Van arrencar a córrer, Tenia por que no rompessin a plorar, Va esclatar de riure, Quan ho veurà es clavarà a cridar.

En realitat, d'accions com ara riure, plorar, cridar, córrer, ploure i moltes més en determinats contexts o circumstàncies, allò que molt sovint cal relatar-ne és l'inici, ja que correspon a un punt precís del fil de la narració. Si no, generalment, és que se n'especifica algun altre aspecte o circumstància: Va riure nerviosament, Va plorar mitja hora seguida, Cridava sense raó, Va ploure tota la tarda, Corren sense necessitat. També cal admetre que en un relat es vulgui indicar simplement la realització d'una acció, sense cap expressió suplementària de durada o de manera, quantitat, etc. I teòricament l'autor de la narració és qui té la facultat de decidir allò que ens vol contar, el dret de triar els fets que ens vol fer conèixer. Caldria veure, però, si es tracta d'una decisió lliure de debò o bé d'una influència estranya i inspercebuda. Dit ben curt i clar: una frase com Quan va sentir aquelles amenaces el pirata va riure es forçada i segurament traeix un model estrany. El sentit exigiria una solució incoativa: Quan va sentir aquelles amenaces el pirata es va posar a riure.